

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки,
молоді та спорту України
29 березня 2012 року №384
(у редакції наказу Міністерства
освіти і науки України
від 05 червня 2013 року №683)

Форма № Н – 3.03

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

ПРОГРАМА
варіативної навчальної дисципліни

«МОТИВАЦІЯ ПЕРСОНАЛУ»

підготовки магістр

спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування»

Харків
ХНУМГ
2014 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Харківським національним університетом міського господарства
імені О. М. Бекетова

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

доц. С. О. Гайдученко

Обговорено та рекомендовано до затвердження Науково - методичною
радою факультету менеджменту за напрямом підготовки
6.030601 – «Менеджмент».

Протокол № 6 від «20» лютого 2013 року.

ВСТУП

Програма вивчення варіативної навчальної дисципліни «Мотивація персоналу» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра напряму спеціальності 8.03060101 – «Менеджмент організацій і адміністрування».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є мотиваційний механізм трудової діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: Філософія, Основи психології і педагогіки, Основи менеджменту, Управління персоналом, Економіка праці та соціально трудові відносини, Конфліктологія, Психологія управління, Стратегічний менеджмент.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Модуль 1 Концептуальні основи мотивації персоналу

1. Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти мотивації персоналу.
2. Змістовий модуль 2. Становлення і розвиток теорії і практики мотивації.

Модуль 2 Управління мотивацією персоналу

1. Змістовий модуль 1. Особистість як об'єкт мотиваційного управління.
2. Змістовий модуль 2. Методи і технології мотивації персоналу.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Мотивація персоналу» є формування комплексу професійних компетентностей у сфері мотивації і стимулювання праці, заснованих на знанні сучасних методів впливу на працівників для посилення ефективності використання і розвитку їх потенціалу.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Мотивація персоналу» є:

- засвоєння класичних і сучасних теорій мотивації, та їх застосування у практиці управління; теоретичних уявлень про поняття мотивації, структуру і механізми мотивації;
- розкриття змісту мотиваційного процесу;
- формування навичок і вмінь самостійно аналізувати стан мотивації праці персоналу та розробляти науково-практичні рекомендації щодо її посилення, а також розвивати здібності до науково-дослідної роботи, самостійності та відповідальності в обґрунтуванні і прийнятті рішень з впровадження систем мотивації праці;
- оволодіння методичними підходами до побудови сучасних систем мотивації і стимулювання праці;
- придбання базових навичок практичної роботи у сфері трудової мотивації, організації винагороди, визначення впливу системи мотивації на ефективність роботи персоналу організації.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:
знати :

- базові положення основних класичних і сучасних теорій мотивації, використовувати отриманні знання для рішення управлінських задач;
- базові поняття і визначення мотивації персоналу;
- структуру і механізм мотивації;
- методи мотивації.

вміти :

- діагностувати стан трудової мотивації, найважливішими методами побудови і оптимізації систем мотивації праці;
- розробляти заходи з мотивації персоналу організації;
- розробляти і обґрунтовувати пропозиції щодо організації винагороди персоналу, розвитку системи мотивації праці, формуванню компенсаційної політики організації, оцінювати вплив системи мотивації праці на ефективність роботи організації.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 252 години / 7 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Модуль 1. Концептуальні основи мотивації персоналу

Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти мотивації персоналу

Тема 1. Сутність та зміст мотиваційного менеджменту

Поняття «мотивація». Мотивація як основна функція менеджменту. Зв'язок мотивації з іншими функціями управління.

Класифікація мотивації. Проблеми управління мотивацією. Еволюція мотиваційного менеджменту.

Тема 2. Мотиваційний процес

Зміст мотиваційного процесу. Стадії процесу мотивації. Фактори, які заважають створенню ефективної системи управління мотиваційним процесом. Потреби як основа мотивації. Поняття «потреба». Властивості потреб. Поняття «спонукання». Модель мотивації поведінки через потреби. Поняття «мотив», «потяг», «бажання». Класифікація потреб.

Тема 3. Поняття про мотиви і стимули діяльності

Поняття «мотив діяльності». Мотив як засіб задоволення потреб. Зв'язок потреб і мотивів. Класифікація мотивів. Функції мотивів.

Мотиви і спрямованість особистості. Поняття «спрямованість особистості». Види спрямованості особистості. Мотиваційні стратегії

діяльності. Етапи формування мотивів. Поняття «оптимум мотивації». Поняття «стимул», «стимулювання». Функції стимулювання.

Змістовий модуль 2. Становлення і розвиток теорії і практики мотивації

Тема 4. Первісні теорії мотивації

Пошуки стимулів для підвищення ефективності трудової діяльності. Наукове осмислення проблем мотивації. Первісні концепції мотивації. Розвиток теорії і практики трудової мотивації представниками наукової школи управління (Ф.Тейлор, Ф. Гілбретт, Л. Гілбретт і Г. Емерсон). Дослідження поведінки людини у виробничій сфері і залежності її мотивації від психологічного стану (Е. Мейо, Ф. Ротлісбергер). Первісні теорії мотивації. "ХУ-Теорія" Д. Мак-Грегора. Основні положення теорії «Х» і «У». Сучасний розширений варіант теорії "У" (В. Зігерт і Л. Ланг). Теорія "Z" (У. Оучі). Основні ідеї теорії "Z".

Тема 5. Змістовні та процесуальні теорії мотивації

Теорія ієрархії потреб А. Маслоу. Управління мотивацією за теорією А. Маслоу. Теорія потреб Д. МакКлеланда. Теорія мотиваційної гігієни Ф. Герцберга. Метод "збагачення праці" (Ф. Герцберг). Теорія очікувань В. Врума. Теорія справедливості С. Адамса. Модель Портера-Лоулера. Теорія посилення мотивації Б.Скіннера.

Модуль 2. Управління мотивацією персоналу

Змістовий модуль 1. Особистість як об'єкт мотиваційного управління

Тема 6. Мотиваційні характеристики особистості

Поняття «спрямованість особистості». Типи спрямованості особистості. Поняття «установки особистості». Функції установок в діяльності особистості. Типи установок діяльності особистості і їх структурні компоненти. Поняття «інтереси особистості». Класифікація інтересів. Поняття «потяг», «бажання», «переконання», «схильності», «ідеали», «домагання», «очікування». Структура світогляду і пов'язаних з ним переконань. Шляхи підвищення і зниження рівня домагань.

Тема 7. Потреби працівників і персональні мотиватори

Поняття «потреба», «мотиватор», «мотиваційний потенціал працівника». Потреби: у підтриманні життєдіяльності і здоров'я; у визнанні; у спілкуванні; у приналежності до групи і командної роботи; у надійності і безпеці; у співробітництві з керівництвом; у емоційній напрузі і ризику; у соціальному статусі і владі; у незалежності і свободі; у конкуренції; у самоствердженні; у досягненнях; у престижі; у стабільності; у новизні; у творчості; у

усвідомленості роботи; у радості і задоволенні. Мотиватори відповідних потреб.

Тема 8. Індивідуальність співробітників і мотивація

Мотиваційні типи працівників (класифікація Г.Л. Хаєта). Структура трудової мотиваційної сфери. Мотиваційні групи, мотиваційні типи і характерні для них трудові цінності. Гендерний аспект мотивації. Індивідуальний підхід до різних категорій працівників, облік їх специфічних особливостей. Темперамент співробітника і мотиватори. Інтелект співробітника і мотиватори. Стиль мислення працівника.

Тема 9. Оцінка персоналу в системі мотивації праці

Оцінка персоналу: сутність, функції, задачі, типи оцінки, закони, пов'язані з оцінною діяльністю. Принципи оцінки персоналу. Види оцінки. Методики самооцінки працівника.

Оцінка мотивації праці працівників. Основні підходи до оцінки результатів діяльності.

Тема 10. Мотивація колективів

Поняття «колектив». Класифікація колективів. Стадії формування і розвитку колективів. Мотиваційний аспект взаємодії людини і колективу. Особливості мотивації колективів. Фактори, що впливають на мотивацію груп. Мотиви вступу людей до неформальних груп.

Змістовий модуль 2. Методи і технології мотивації персоналу

Тема 11. Методи мотивації в управлінні

Поняття «методи мотивації». Некономічні методи мотивації. Організаційні методи залучення працівників до участі у справах організації. Морально-психологічні методи мотивації. Мотивація починаючих спеціалістів. Адаптація персоналу як фактор мотивації. Зміст роботи і мотивація. Методи посилення мотивації працівників. Умови на робочому місці і мотивація персоналу. Матеріальні методи мотивації праці. Створення мотивуючого робочого середовища. Методи та шляхи підвищення трудової мотивації персоналу.

Тема 12. Оплата праці та мотивація

Поняття «заробітна плата». Функції заробітної плати. Основні складові системи організації оплати праці. Тарифна система. Елементи тарифної системи. Тарифна сітка. Тарифна ставка. Тарифно-кваліфікаційний довідник. Схеми посадових окладів керівників, спеціалістів і службовців. Форми і системи оплати праці. Структура оплати праці працівника. Преміювання, пільги і привілеї працівників.

Тема 13. Організаційна культура як фактор мотивації персоналу

Поняття «організаційна культура». Елементи організаційної культури. Мета організаційної культури. Рівні організаційної культури. Фактори, які впливають на організаційну культуру. Функції організаційної культури. Мотиваційна функція та засоби її реалізації. Імідж організації як засіб реалізації її мотиваційної функції. Типи організаційної культури.

Тема 14. Комплексний підхід щодо управління трудовою мотивацією

Закони поведінки, що визначають трудову активність працівників. Закони, що регулюють взаємозв'язок із зовнішнім середовищем. Соціально-психологічні закони. Біопсихічні закони.

Формування ефективного механізму трудової мотивації персоналу. Модель мотиваційного механізму як комплексна система. Мотиваційний моніторинг. Процес організації моніторингу мотивації трудової діяльності.

Тема 15. Зарубіжний досвід мотивації персоналу

Японська модель мотивації персоналу. Американська модель мотивації персоналу.

Західноєвропейська модель мотивації персоналу. Принципи, особливості та основні елементи мотивації праці в країнах з розвинутою ринковою економікою. Російський досвід мотивації праці персоналу.

3. Рекомендована література

1. Верещагіна Л. А. Психология потребностей и мотивация персонала / Л. А. Верещагіна, И. М. Карелина. – Х. : Изд-во Гуманитарный центр, 2002. – 152 с.
2. Гриньова В. М. Проблеми мотивації праці персоналу підприємства : [монографія] / В. М. Гриньова, І. А. Грузіна. – Х. : Видавничий Дім «ІНЖЕК», 2007. – 184 с.
3. Дмитренко Г. А. Мотивация и оценка персонала : учеб. пособ. / Г. А. Дмитренко, Е. А. Шарапатова, Т. М. Максименко. – К. : МАУП, 2002. – 248 с.
4. Доронина М. С. Управление мотивацией / М. С. Доронина, Е. Г. Наумик, О. В. Соловьев. – Х. : Изд. ХНЭУ, 2006. – 240 с.
5. Егоршин А. П. Мотивация трудовой деятельности / А. П. Егоршин. – Н.Новгород : НИМБ, 2003. – 320 с.
6. Еськов А. Л. Мотивационный механизм в системе производственного менеджмента: проблемы и решения : [монография] / А. Л. Еськов. – Донецк : Лебедь, 2005. – 390 с.
7. Жилін О. І. Мотивація персоналу / О. І. Жилін. – Х. : Вид-во ХНЕУ, 2005. – 132 с.
8. Занюк С. С. Психологія мотивації : навч. посіб. / С. С. Занюк. – К. : Либідь, 2002. – 304 с.

9. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы / Е. П. Ильин. – СПб. : Питер, 2002. – 512 с.
10. Кадрова політика і державна служба у сфері публічного управління (регіональний аспект) : [монографія] / [В. М. Мартиненко, С. М. Серьогін, В. О. Євдокимов та ін.] ; за заг. ред. В. М. Мартиненка. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2008. – 304 с.
11. Капустянський П. З. Мотивація праці персоналу сучасних організацій (організаційно-управлінський аспект) : [монографія] / П. З. Капустянський. – К. : ІПК ДСЗУ, 2007. – 155 с.
12. Колот А.М. Мотивація персоналу / А. М. Колот. – К. : КНЕУ, 2002. – 337 с.
13. Магура М. Секреты мотивации или мотивация без секретов / М. Магура, М. Курбатова. – М. : Журнал «Управление персоналом», 2007. – 656 с.
14. МакКлелланд Д. Мотивация человека / Д. МакКлелланд. – СПб. : Питер, 2007. – 672 с.
15. Маслоу А. Мотивация и личность / А. Маслоу. – СПб. : Питер, 2003. – 352 с.
16. Мишурова И. В. Управление мотивацией персонала : учеб.-прак. пособ. / И. В. Мишурова, П. В. Кутелев. – М. : ИКЦ «МарТ», 2003. – 224 с.
17. Москвичев С. Г. Мотивация, деятельность и управление / С. Г. Москвичев. – К. : Сан-Франциско, 2003. – 492 с.
18. Одегов Ю.Г., Руденко Г.Г., Апенко С.Н., Мерко А.И. Мотивация персонала: Учебное пособие. Практические задания (практикум) / Ю.Г. Одегов, Г.Г. Руденко, С.Н. Апенко, А.И. Мерко – М.: Издательство «Альфа-Пресс», 2010. – 640с.
19. Ричи Ш. Управление мотивацией / Ш. Ричи, П. Мартин ; [пер. с англ. Е.А. Климова]. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2004. – 399с.
20. Самоукина Н. Эффективная мотивация персонала при минимальных финансовых затратах / Н. Самоукина. – М. : Вершина, 2008. – 224с.
21. Семикіна М. В. Мотивація конкурентоспроможної праці: теорія та практика регулювання : [монографія] / М. В. Семикіна. – Кіровоград : Пік, 2003. – 426 с.
22. Сладкевич В. П. Мотивационный менеджмент / В. П. Сладкевич. – К. : МАУП, 2001. – 168 с.
23. Слиньков В. Н. Мотивация, стимулирование и оплата труда : практические рекомендации / В. Н. Слиньков. – К. : Дакор, 2008. – 336 с.
24. Уайтли Ф. Мотивация / Ф. Уайтли. – М. : Издательский дом «Вильямс», 2003. – 160с.
25. Уткин Э. А. Мотивационный менеджмент / Э. А. Уткин, Т. В. Бутова. – М. : ТЕИС, 2004. – 236 с.
26. Френкин Р. Мотивация поведения: биологические, когнитивные и социальные аспекты / Р. Френкин. – СПб. : Питер, 2003. – 651 с.
27. Хекхаузен Х. Мотивация и деятельность / Х. Хекхаузен. – СПб. : Питер, 2003. – 860 с.

28. Шаховой В. А. Мотивация трудовой деятельности / В. А. Шаховой, С. А. Шапиро. - М. : Вершина, 2003. – 224 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання – опитування, захист теми, тестування, захист рефератів.

Навчальне видання

Програма варіативної навчальної дисципліни

«Мотивація персоналу»

підготовки магістр

спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування»

Розробник: **ГАЙДУЧЕНКО** Світлана Олександрівна

В авторській редакції

Комп'ютерне верстання: *Н. Ю. Гаврилiна*

План 2013, поз. 315 а

Підп. до друку 19.03.2013 р.

Друк на ризографі

Тираж 1 пр.

Формат 60х84/16

Ум. друк. арк. 0,2

Зам. № 9521

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК №4705 від 28.03.2014 р.